

ONDERWIJSCOÖRDINATIE VAN DE
ZUSTERS VAN BERLAAR
BOEKBESPREKINGEN BIJ DE 26ste NIEUWSBRIEF VAN
JULI 2011

Juridisering in onderwijs in het algemeen en bezwaren tegen attesteringen in het bijzonder... het blijft de interesse en vaak ook wel de verbazing opwekken...

Nadat we hierover een eerste maal publiceerden¹, vormt een recent TORB² Cahier en enkele casussen die in onze scholen voorkwamen, de rechtstreekse aanleiding om dit belangrijk onderwerp terug op te nemen.

Bart Beliën en Geert van Haegendoren, ***Meester, wie heeft gelijk***, TORB Cahiers 1, *Die Keure*, 2010, 112 pagina's.

In een uitvoerig interview in *Tertio*³ vertelt de bekende en gezaghebbende Vlaamse rechtsgeleerde Marcel Storme dat de rector van de school waar zijn moeder hem in 1937 ging inschrijven, duidelijk stelde: "*Mevrouw, vergeet niet dat uw gezag eindigt aan de schoolpoort.*"

Dat is nu wel anders...

De uitspraak is typerend voor die tijd, maar meer nog voor de totale contradictie met de onze! Vandaag, aldus Storme, zijn we in de ban van een **litogomanie**, naar het Latijnse woord *litigare*, wat 'een geschil hebben' betekent. Het woord kan omschreven worden als 'een manie om processen te beginnen'. We staan daarbij voor een hallucinante paradox: mensen wantrouwen het gerecht almaar meer, maar lopen vaker dan ooit naar datzelfde gerecht om hun gelijk te halen.

Storme ziet de enorme groei van de overheidstussenkomst in bijna alle domeinen van het maatschappelijk leven als belangrijkste juridische fenomeen van de 20ste eeuw.

Ook zijn gekende zoon Matthias heeft het in zijn artikel '*De juridisering van sociale verhoudingen van de 19de eeuw tot vandaag*⁴ over de juridisering in een aantal levensdomeinen en vergelijkt de situatie in de 19de eeuw met die rond het jaar 2000. Als eerste komt ... jawel, onderwijs aan bod, gevolgd door gezondheidszorg, armenzorg/maatschappelijk welzijn, overheidsbestuur, politie en veiligheid, arbeidsverhoudingen, religie en levensbeschouwing, verenigingsleven, private ruimte en gezinsverhoudingen. Het is een doorwrocht werkstuk van 44 goed gevulde pagina's, niet altijd makkelijke lectuur maar best verhelderend. De

---

¹ Zie de special bij de 7de Nieuwsbrief van Januari 2002, onder de titel "*Beroepsprocedures voor de Rechtbank: enkele casussen*". Dit artikel verscheen in een uitgewerkte versie in IVO nr. 97 (Informatie Vernieuwing Onderwijs) van het 4de kwartaal 2004 onder de titel "*Mijnheer, ik protesteer*" (pp. 28 - 32). De aanbevelingen in dit artikel blijven onverkort van kracht en hebben nog niets van hun actualiteitswaarde verloren. We blijven de lectuur aanraden aan directies, graadcoördinatoren, titularissen en allen die met delibererende klassenraden te maken hebben, alsook aan de leden van Interne Beroepscommissies.

² TORB = Tijdschrift voor Onderwijsrecht en Onderwijsbeleid, uitgegeven bij *Die Keure*.

³ Christelijk opinieweekblad voor het derde millennium, nr. 563 van 24 november 2010, pp. 14 – 15.

⁴ Te vinden via link <http://webh01.ua.ac.be/storme/juridisering.pdf>

burgerlijke maatschappij, aldus Matthias Storme, is meer en meer overgeleverd aan de economische logica en wordt in stijgende mate gekoloniseerd door het recht. De overheid hanteert het recht als een instrument en hanteert het vanuit een nieuw soort ideologie: de maakbaarheid van mens en samenleving.

Toegepast op onderwijs⁵ voorspelt dat niet veel goeds en de analyse van Storme is dan ook scherp: het gevolg van doorgedreven overheidssubsidiëring zet de vrijheid van onderwijs op basis van een bepaalde levensvisie onder druk en bezorgt de overheid een grote macht over het onderwijs. Onder financiële druk slikken de vrije scholen de steeds toenemende reglementering. Schaalvergroting wordt financieel aangemoedigd maar scholen dreigen daardoor een stuk anoniemer te worden. De eindtermen in het algemeen en de vakoverschrijdende in het bijzonder, laten duidelijk zien welk soort burger, welk 'product' dient afgeleverd te worden door de school. En ook al kan men tegen deze eindtermen *as such* niets hebben, de overheid mengt zich hier wel ten volle in de 'richting' en 'inrichting' van het onderwijs, iets wat onze Verbonden eveneens in stijgende mate aanklagen.

Ook het inschrijvingsrecht heeft scheve kantjes waarvoor Storme aandacht vraagt: de vrijheid van een school om leerlingen te weigeren, betekent ook dat haar identiteit kan onder druk komen. Mettertijd ontnemt dit bovendien aan de ouders de vrijheid om een school van hun strekking te kiezen, wat we nu al zien in grootsteden waar men pas in de 2de, 3de of 4de school van zijn keuze een plaatsje verwerft.

Om tot het onderwerp van de examenbetwistingen te komen, vanaf medio jaren '80 acht de rechter zich bevoegd om beslissingen van scholen inzake examens te controleren, met vooral oog voor de procedureregels en –waarborgen. ***De verhouding tussen een school en de leerlingen/ouders evolueerde van een paternalistische 'verticale' en niet gejuridiseerde verhouding naar een 'horizontale' contractuele, dus gejuridiseerde verhouding***⁶.

Het gevaar is niet denkbeeldig dat delibererende klassenraden beoordelingscriteria ontwikkelen, niet vanuit het onderwijsleerproces ten bate van de leerling, maar om zich achteraf te kunnen verantwoorden. Dit is een zeer spijtige evolutie. Het recht lijkt nog het enige sociale dwangmiddel met voldoende legitimiteit.

Storme lijkt gelijk te krijgen, waar men in een recent artikel in *Klasse*⁷ een ontgoocheld directeur citeert over een geschorste leerling: *"De commissie meende dat een proces de school te veel schade zou toebrengen. Daarom maakte ze de schorsing ongedaan."* (p. 12) – de school past m.a.w. haar (pedagogische) standaards aan om een juridische zaak te ontwijken.

Tijdens het afgelopen eerste decennium van de 21ste eeuw, noteerden we in vier van onze instituten⁸ 26 bezwaren die een tussenkomst van de Interne Beroepscommissies vergden en waarvan er zo maar even 5 tot een gerechtelijke procedure leidden⁹. Het was dan ook met bijzonder grote interesse dat ik de in rand vernoemde publicatie heb gelezen. Twee auteurs nemen elk een deel van het

---

⁵ Zie pagina's 3 tot 8 van het artikel.

⁶ Citaat te vinden op pagina 5.

⁷ Nummer 213 van maart 2011, pp.11 – 15, onder de titel *Angst voor de advocaat*.

⁸ Het gaat om de instituten Heilig Hart van Maria (Berlaar), Sancta Maria (Aarschot), Mater Salvatoris (Kapellen) en Mariaburcht (Stevoort).

⁹ In geen enkel geval werd de klager in het gelijk gesteld. Dit is allereerst de verdienste van de delibererende klassenraden die hun werk, conform de Algemene Pedagogische Reglementering nr. 3, naar behoren vervulden, en ook van de Interne Beroepscommissies die hun niet altijd makkelijke opdracht met zorg verrichtten én van de Inrichtende Machten die de procedure nauwlettend bewaakten naar inhoud en vorm.

cahier voor hun rekening. **Geert Van Haegendoren** (°1961), auditeur bij de Raad van State en gastdocent aan de Hogeschool van Gent, en **Bart Beliën**, gewezen stafmedewerker van het VVKSO en momenteel juridisch adviseur bij de Boerenbond¹⁰.

De twee delen van het werkje zijn:

De examengeschillen in het Secundair Onderwijs – Geert Van Haegendoren (pp. 9 – 59);

Recht en onderwijs in praktijk – Bart Beliën (pp. 61 – 112).

Wij focussen ons hier op het eerste deel, maar besteden ook wat aandacht aan het tweede: ook hier zit er immers heel wat interessants voor directies en schoolbesturen!

De opbouw van het deel over de examengeschillen in het Secundair Onderwijs is helder. De lectuur ervan doorlopen is als een verfrissende wandeling doorheen de verschillende stappen die een procedure kan hebben:

- de autonomie van de delibererende klassenraad;
- de bezwaarprocedure binnen de school;
- het beroep bij de Raad van State.

In wat volgt geven we opmerkelijke inzichten aan, zonder in herhaling te willen vallen met de APR3 en onze vorige artikels.

In zijn inleiding (pp. 11 – 12) waarschuwt de auteur voor 'tunnelvisie' (waarbij hij denkt aan een vijftiental betwistingen bij de Raad van State: dit blijft dus een eerder uitzonderlijke procedure).

We weten allemaal dat bij het begin van de junizittijd in alle kranten hoera-berichten verschijnen als zou zowat twee derden van de bezwaren tot succes leiden. Maar men vergeet er (bewust?) bij te vermelden dat dit meestal gaat om het Hoger Onderwijs. En we weten ondertussen allemaal dat een bepaald segment van de advocatuur maar al te graag op dergelijke klachten van ouders ingaat, ook al is de slaagkans eerder gering (en het ereloon allicht eerder hoog...).

Hoe dan ook, enkel de delibererende klassenraad oordeelt collegiaal over het al dan niet geslaagd zijn van de leerling, en wel als enig orgaan.

Van Haegendoren argumenteert dat de grote vrijheid die deze klassenraad heeft, géén vrijgeleide is voor willekeur: er moet op zorgvuldige wijze overlegd worden, collegiaal, en een correct besluit moet het resultaat zijn dat kan verantwoord worden. M.a.w.: de klassenraad is onderworpen aan de algemene beginselen van behoorlijk bestuur.

Van Haegendoren behandelt daarna enkele zaken die vaak 'knelpunten' worden in de procedure, omdat ze makkelijk aanvechtbaar zijn als ze niet met de grootste zorg behandeld worden:

- deliberatierichtlijnen – het is uiteraard goed dat de school deze heeft (liefst transparant en uitgeschreven), MAAR ... elke beslissing blijft een particuliere. De richtlijnen mogen er dus niet toe leiden dat er mathematisch conclusies worden getrokken, neen, elke leerling verdient individuele aandacht.
- Uitgestelde proeven – deze blijven, aldus de auteur, uitzonderlijk en een leerling heeft er geen 'recht' op. Het staat de klassenraad vrij om bij het afgeven van een attest suggesties, aanmoedigingen of waarschuwingen kenbaar te maken. Maar het resultaat van een uitgestelde proef is slechts één element in het dossier en ontslaat

---

¹⁰ Onze uitdrukkelijke dank gaat uit naar Prof. Raf Verstegen die bereid was de bespreking van voorliggend cahier na te lezen, en naar mevrouw Ria Van Dessel, vrederechter Kanton Leuven 1, die de controle op de eindversie deed.

de klassenraad niet om over het tekort te delibereren. M.a.w. hier staat wel degelijk dat 'erop' of 'eronder' bij een uitgestelde proef geen wiskunde is – ook dan moet er gedelibereerd worden. Dit is misschien toch wel iets dat eens extra bij leerkrachten mag onder de aandacht gebracht worden!

- De studiehouding – een gebrek aan studie-ijver mag zeker door de klassenraad in de beoordeling worden betrokken, doch ook hier geldt dat dit slechts één element is. Anders gezegd: de beslissing tot het niet slagen van een leerling alleen baseren op studiehouding is om moeilijkheden vragen!
- Slechts één tekort: daar de delibererende klassenraad de resultaten voor de andere vakken zomaar niet kan seponeren, moet er zeer degelijk kunnen gemotiveerd worden alvorens over te gaan tot een C-attest op basis van één tekort.
- Een B-attest: de auteur noemt dit een 'bijzonder geval', waarover men de betwistingen bij de Raad van State ziet toenemen... Waar Van Haegendoren ons, m.i. terecht, wil voor waarschuwen zijn de "voorspellende gaven" waarover een klassenraad vaak meent te beschikken. We kunnen ons beter bescheiden opstellen dan zomaar boudweg beweren dat deze of gene leerling "geen" of "weinig kans" maakt in een volgend leerjaar! Terloops wordt hier ook gesteld dat de rechtspraak bijkomende regels als "de leerling moet 60% halen" voor het geheel van de studiën of voor een bepaald vak, eerder zal verwerpen. Verder keurt onze auteur op basis van de casuïstiek ook een lineaire algemene clausulering af (in de zin van "voor alle ASO-richtingen"). Van Haegendoren stelt duidelijk dat de klassenraad zijn ruime discretionaire bevoegdheid hier te buiten gaat. Ook dit is allicht een punt waar directies hun team eens moeten op wijzen ... B-attesteringen betekenen vaak "glad ijs" en van leerkrachten mag geloof in de groeikansen van een leerling verwacht worden.

In een tweede onderdeel (pp. 26 – 45) doorloopt de auteur de bezwaarprocedure binnen de school. Wij geven de procedure hier niet nog eens weer – zie de Mededelingen van het VVKSO – maar focussen op enkele interessante kanttekeningen.

De beroepsprocedure¹¹ heeft alleszins tot effect gehad dat de klassenraad zijn beslissingen afdoende motiveert. En als het misloopt, is het nog steeds op vlak van deze motiveringsplicht... Van Haegendoren onderscheidt:

- de *formele* motiveringsverplichting: de betrokkene (en zijn ouders) moet in kennis gesteld worden van de redenen die tot de ongunstige beslissing hebben geleid, zodat hij zich met alle middelen tegen dat besluit kan verweren. Dat is nu eenmaal de werking van een democratische samenleving. Lees hier dus ook dat een louter mondelinge motivering niet volstaat!
- De *materiële* motiveringsplicht draagt dan weer de feitelijke grondslag waarop de beslissing is genomen en er moet blijken dat ze met de nodige zorgvuldigheid is vastgesteld.

Belangrijk om weten: deze beide motiveringsplichten gelden ook bij een mondeling examen ... alweer iets waar directies de leerkrachten eens extra kunnen op wijzen bij het begin van een examenreeks...

Moet ik dan over elke leerling een boek schrijven, zullen kritische leerkrachten vragen? Bijlange niet, *"een bondige formulering, samen met het rapport met vermelding van de punten, commentaren en opmerkingen en de eventuele informatie over de beoordelingscriteria, die de leerling geacht wordt te kennen uit het schoolreglement: dat volstaat vaak om de beslissing te doen begrijpen"* (p. 29).

---

¹¹ Zie de artikels 68 e.v. van het Besluit van de Vlaamse Regering van 13 maart 1991 betreffende de organisatie van het voltijds secundair onderwijs.

Betreffende het overleg – gewoonlijk met de directeur – dat eerst plaatsvindt bij een betwisting, zijn er weinig formele eisen, zelfs niet over een schriftelijke kennisgeving van de conclusies aan betrokkene (en zijn ouders). Uiteraard gebeurt dit steeds best altijd – het VVKSO heeft daar trouwens een modeldocument voor – vanuit een redenering *e contrario*: indien geen duidelijke kennisgeving gebeurt, kan dit ook niet tegen de leerling aangevoerd worden.

Merken we terloops op dat het beroep instellen bij de voorzitter van de beroepscommissie op zijn thuisadres, het beroep daarom niet onontvankelijk maakt. We noteren dit even omdat hierover nogal wat over en weer gepraat wordt op het niveau van sommige scholengemeenschappen.

Nog opvallend is het dat het organisatiebesluit¹² het schoolbestuur nergens verplicht om aan de leerling of zijn ouders een afschrift te bezorgen van het advies van de beroepscommissie. Uit de formele motiveringsplicht (zie hoger) vloeit dit dan weer wel voort indien het schoolbestuur als motief om de delibererende klassenraad niet samen te roepen, enkel en alleen zou verwijzen naar dat advies.

De praktijk in onze scholen is alleszins om het advies steeds als bijlage toe te voegen en in de brief met de beslissing van het schoolbestuur nog een bijkomende motivering, die voortvloeit uit de eigen kennis van het schoolbestuur over de leerling, toe te voegen. Dit spoort met voetnoot 84 die Van Haegendoren toevoegt onderaan pagina 40: *“Opvallend eist het organisatiebesluit enkel van de klassenraad dat hij zijn beslissingen uitdrukkelijk motiveert – maar legt hij die beslissing niet uitdrukkelijk op aan het schoolbestuur. Echter volgt uit de formele motiveringsplicht ex de wet van 29 juli 1991 hoe dan ook de verplichting voor het schoolbestuur om het resultaat van het georganiseerd beroep uitdrukkelijk te motiveren.”* Dit wil dan weer niet zeggen dat elke grief apart van de klagers dient gemotiveerd, wel dat de motieven die de beslissing dragen uitdrukkelijk dienen vermeld.

Meteen moeten delibererende klassenraden ten volle beseffen dat een heroverweging (na uitgestelde proeven of op last van het schoolbestuur) nog meer aanleiding vormt tot grondige motivering, gesteld dat het eerdere B- of C-attest herbevestigd wordt: *“de motiveringsplicht moet alsdan ten aanzien van de delibererende klassenraad strenger worden beoordeeld.”*

Merken we terloops op dat de auteur vermeldt dat als de klassenraad kennis heeft genomen van het bezwaar en van het advies van de beroepscommissie, hij de leerling heeft “gehoord”: persoonlijk verhoor door de delibererende klassenraad is dus geen vereiste (pag. 44).

In zijn laatste deel behandelt Van Haegendoren het beroep bij de Raad van State (pp. 45 – 59), de laatste mogelijkheid die een leerling heeft om de beslissing aan te vechten. De auteur merkt op dat dit een annulatieberoep is en zelden tot zinvol rechtsherstel kan leiden. We kunnen er ons dus maar beter op toelagen een dergelijke procedure te voorkomen, door het zorgvuldig bewaken van het hele deliberatieproces, zowel naar vorm als inhoud.

Ook al zou de Raad van State met geen achterstand te kampen hebben, dan nog zal een dergelijke procedure al vlug een jaar of meer in beslag nemen.

Er werd echter ook voorzien in een procedure “bij uiterst dringende noodzakelijkheid” (UDN). In dat geval zal de Raad de zaak snel oproepen en op

---

¹² Zie voetnoot 10.

zeer korte termijn tot een voorlopige uitspraak komen. Drie voorwaarden moeten wel vervuld zijn om tot een "UDN-procedure" over te gaan:

- een ernstig middel moet worden aangevoerd;
- er moet een moeilijk te herstellen ernstig nadeel dreigen;
- er moet een uiterst dringende noodzakelijkheid worden aangetoond.

Bij de lectuur van deze bespreking maakte prof. Raf Verstegen volgende aanvulling, die we integraal opnemen:

*Merk op dat de grote meerderheid van de dossiers over klassenraadbeslissingen behandeld worden "bij uiterst dringende noodzakelijkheid". Dit leidt tot een voorlopige uitspraak, waarin het beroep vooralsnog verworpen wordt of de beslissing van de klassenraad geschorst wordt. Wordt de schorsing toegestaan, dan houdt dit een uitnodiging in aan de klassenraad om zijn beslissing te heroverwegen, beter te motiveren of zonedig aan te passen indien op de aangevoerde bezwaren geen passend antwoord kan worden gegeven. **De Raad van State wijst er telkens weer op hoe belangrijk deze uitnodiging om een beslissing te heroverwegen en zo mogelijk beter te motiveren wel is, allereerst naar leerling en ouders toe, maar daarom ook binnen de juridische beoordeling van de beslissing. Zo gezien is een overhaaste intrekking van een geschorste beslissing contraproductief voor een goede werking van het onderwijs. Maar een koppig herhalen, zonder beter motiveren van een geschorste beslissing is dat natuurlijk evenzeer. Uiteindelijk blijkt dat slechts uitzonderlijk de procedure van de nietigverklaring na schorsing moet worden aangevat, omdat een gebrekkig gemotiveerde beslissing nu passend gemotiveerd blijkt, ofwel ingetrokken wordt en vervangen door een nieuwe beslissing.***

De termijn om een beroep in te stellen bij de Raad bedraagt 60 dagen na de kennisgeving van de omstreden beslissing.

Van Haegendoren wijst verder op de hoge graad van formalisme bij dit rechtscollege. Het inleidend verzoekschrift moet dan ook met uiterste zorgvuldigheid worden opgesteld. Ouders beseffen dus blijkbaar best vooraf dat deze juridische spitstechnologie hand in hand gaat met een prijzige begeleiding van advocaten...

Een schorsing door de Raad heeft enkel uitwerking voor de toekomst. Men moet dus goed weten waaraan men begint, want een schooljaar kan al snel zo ver gevorderd zijn dat het niet evident is dat het nog kan worden ingehaald. Meteen is duidelijk dat ook de verzoeker de nodige ijver zal moeten aan de dag leggen om het nadeel te minimaliseren.

Van Haegendoren geeft ook hier belangrijke raad aan het schoolbestuur: is men geconfronteerd met een zaak voor de Raad van State, dan heeft het uiteraard weinig zin om plots voor de dag te komen met allerhande nieuwe argumenten, hoe overtuigend ze eventueel ook zijn (p. 53).

Ouders en leerlingen moeten zich bewust zijn van de grenzen aan de verwachtingen die ze koesteren ten aanzien van een uitspraak van de Raad. Zo legt onze auteur duidelijk uit dat onvoldoende begeleiding op school in principe geen dienstig argument is. Hij concludeert op pagina 56 dat de school wel mede schuld kan dragen aan een minder gunstig eindresultaat, maar dat het niet bewezen is dat andere of betere begeleiding automatisch tot een beter resultaat zou geleid hebben!

Maar anderzijds over een gebrek aan goede studiehouding of inzet stelt de auteur dat deze niet uit de lucht valt: hier heeft de klassenraad dus wel indirect de plicht om hiervan op vele manieren (verslagen van klassenraden, opmerkingen in agenda of rapporten, brieven aan de ouders) melding te maken... het voorkomt veel ontgoocheling nadien.

Van Haegendoren herhaalt ook in dit hoofdstuk, dus over de procedure bij de Raad van State, dat studenten van eenzelfde klas zich niet verhouden tegenover elkaar als concurrenten voor een voordeel. In het leerplichtonderwijs gaat het niet om een vergelijkend examen!

Tenslotte merken we op dat de Raad van State zich niet als een beroepsinstantie in de plaats van de delibererende klassenraden kan stellen. Van Haegendoren stelt het zo: *“De Raad van State kan een leerling derhalve niet beschermen tegen strenge beslissingen, alleen tegen onwettige beslissingen”* (p. 58). Ook hier ware het beter dat advocaten aan leerlingen en hun ouders realistische informatie gaven over de slaagkansen van eventuele procedures...

En zo komen we tot het tweede deel van dit cahier: Bart Beliën heeft het over “Recht en onderwijs in de praktijk”. Hier fietsen we wat sneller door, omdat de auteur een aantal onderwerpen in enkele bladzijden beschrijft: wil men over een of ander item meer weten, dan is het aangewezen het geheel van zijn bijdrage te lezen. We geven aan wat hij behandelt en citeren ook enkele markante zaken.

In een eerste afdeling “Welke meester heeft gelijk?” situeert Beliën de toenemende invloed van het recht in het algemeen en in het onderwijs in het bijzonder (pp. 63 – 74). Een boeiende verkenning voor wie een duiding van de evolutie van recht in de huidige samenleving zoekt.

Dan volgen notities en gedachten bij volgende items:

- recht op inschrijving (pp. 74 – 82);
- schoolkosten in het secundair onderwijs (pp. 83 – 94);
- privacy van de leerling in het onderwijs (pp. 95 – 102);
- openbaarheid van bestuur in onderwijs (pp. 102 – 108);
- ouderlijk gezag in onderwijs (pp. 108 – 112).

Elk van deze onderwerpen eindigt met een duidelijke kadertekst waarin de auteur refereert aan de regelgeving en, waar mogelijk, ook naar informatie, adviezen en beslissingen.

Bij informatie wordt vaak verwezen naar websites, voor de adviezen gaat het om de Commissie zorgvuldig bestuur of de Commissie voor leerlingenrechten.

Voor de directieleden van het secundair onderwijs is het zeker leerrijk om de bladzijden over de schoolkosten te lezen. De auteur gaat er ook dieper in op enkele specifieke kosten: bijdrage voor kopieën (met de oproep het gebruik van kopieën kritisch te analyseren en binnen een bepaald vak duidelijk te kiezen voor handboeken OF kopieën), het verhuursysteem voor handboeken, de bijdrage voor het gebruik van het zwembad, de bijdrage die gevraagd wordt voor een elektronische betaalsleutel.

Verdubbeling van de administratieve kost ten gevolge van gescheiden ouders mag niet in rekening gebracht worden van de ouders.

Opgelet: de Commissie zorgvuldig bestuur keurde al meermaals een "algemeen bijdrageforfait" af, wat ons ook zeer terecht lijkt: het moet voor ouders duidelijk zijn welke kosten er precies gemaakt zijn en waarvoor.

En tot slot...

Ongeveer gelijktijdig las of hoorde ik driemaal de bevestiging dat scholen die pedagogisch goed handelen en in eer en geweten optreden, geen enkele angst voor het spook van de juridisering moeten hebben.

Er is eerstens het reeds geciteerde artikel uit *Klasse*, waar Bengt Verbeeck, verbonden aan de vakgroep Publiekrecht, UG, stelt: als het toch komt tot een conflict tussen ouders en school *"dan moet de school geen schrik hebben, want als ze pedagogisch correct gehandeld heeft, kan geen enkele rechter daar juridisch iets tegenin brengen."*

Eenzelfde geluid is te horen bij Machteld Verbruggen, de nieuwe secretaris-generaal van het VVKBuO die geïnterviewd wordt in Forum¹³ en het als volgt verwoordt: *"Wie pedagogisch correct handelt en dit op efficiënte wijze documenteert, krijgt in principe de steun van de rechter."*

En laten we dan maar, net zoals aan het begin van deze bespreking, eindigen met een gezagvolle stem, die van prof. Raf Verstegen. Bij de samenkomst van de diocesane comités van inrichtende machten te Hasselt op 31 maart II., bekeek hij de verkenning van de juridisering van het onderwijs vanuit de juridische invalshoek. De spreker voor hem, Hans Van Crombrugge, belichtte de thematiek vanuit pedagogische invalshoek.

Prof. Verstegen stelde duidelijk: ***"wat onderwijskundig goed onderbouwd is, zal door het recht bevestigd worden."***

Delibererende klassenraden gaan best niet in een 'kramp' omdat men geen kritiek kan verdragen. Dit is een zeer ongelukkige reflex die aanleiding kan geven tot een schoolexterne onafhankelijke instantie die in de plaats komt van de Interne Beroepscommissie. Dit is wel het laatste dat we willen en dus mogen klassenraden zich uitgedaagd weten om het werk zelf én naar behoren te doen, d.w.z. met degelijke motiveringen over de genomen examenbeslissingen!

Moge deze bijdrage met het oog op de komende examenperiode voor velen een wegwijzer zijn. De lectuur van het TORB Cahier vormt zeker een handig hulpmiddel inzake deze problematiek.

Jan VAN DEUREN
Mei 2011

---

¹³ Forum van april 2011, pagina's 16 – 17.